

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in tres libros Aristotelis de anima - Cod. Ettenheim-Münster 194

Aristoteles

[S.l.], 1630

Quaestio quarta. De anima vegetativa et eius potentiis et operationibus

[urn:nbn:de:bsz:31-116346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116346)

QVAESTIO
QVAARTA.
DE
ANIMA VEGETATIVA
ET EIVS POTENTIIS
ET OPERATIONIBVS.

Hactenus egimus de Anima in cor; restat nunc agen-
dum de Anima in specie; et incipiendo ab imperfectio-
nibus cum ut sic inter animas primam locum obli-
neat Anima Vegetativa, ideo de illa iam agemus.

Dubium Primum.

Quid sit Anima Vegetativa
et quot potentias et operati-
ones habeat sibi conaturales?

Non potuimus nāam et opam aīo Vegetativae
indig declarare quam si prius videamus quot et qua-
res habeat potias et opas sibi ex nāa genuinites.

Conclusio Prima.

Tres sunt potentiae animae Vegetativae sc:
Generativa Nutritiva et Augmentativa.

Hae Certe et status sanis docet A. Th. 2. de aīa
Et p̄r nā. Anima Vegetativa e aīa corpis viventis
p̄ tot omnes potias illig, quod sunt opas corpis viven-
tis. om̄s p̄t. p̄t. gēniva. p̄ potias sunt p̄ opas et op̄
dicant ad illas. p̄ tot omnes potias quod opas. A. Th.
Sed triplex e opas aīo Vegetativae. p̄ omnes tres
potias illig. gēniva p̄t. p̄t. m̄ subsumpta. p̄ actio e.
qua corpis vivens de novo acquit ep̄e, hae a. actio
e genāo aīo respondet potia generativa. 2a actio e
p̄ qua corpis vivens gēnat seip̄ su m̄ ep̄e m̄ dūi,
sueli et tunc p̄ntif actio nutritiva aīo respondet
potia

TO
A.
TIV
TIS
IBVS.
tat nunc aīo
ab imp̄p̄tū
Locum aīo
iam agēti

petitio nutritiva. 3^a est op^{er}atio q^uae idem cap^{it}u^m in
mens^{ur}am suam esse in diuisibile ponit ad effectus
esse vel ad in^{ter}itum q^uo^o op^{er}atio vocat^{ur} augment^um
respondet^{ur} petiti^o augmentativa. 4° tres op^{er}ationes sunt
petiti^o op^{er}atio^{is} aut^{em} negat^{iv}ae. et 4° tres sunt petiti^o
aut^{em} negat^{iv}ae nec plures nec pauciores.

Pro intellig^{en}da hui^{us} r^{ati}oⁿis Revocand^um est in mem^{ori}am
ut q^uo supra dixim^{us} agentes de numero petiti^o aut^{em}
in ea. ubi s^{ed} q^uo petiti^o distinguim^{us}, et distinctioⁿ
ne obiect^orum. et dixim^{us} ibidem tot^um negat^{iv}ae
aut^{em} op^{er}atio^{is} s^{ed} gen^{er}is petiti^o aut^{em} esse cap^{it}u^m unit^um
aut^{em} v^{er}o s^{ed} p^{ro}cept^um, q^uo cap^{it}u^m non t^um intelligit^{ur}
cap^{it}u^m unit^um in v^{er}o d^uo, s^{ed} et in s^{ed} p^{ro}cept^um
mer^o cap^{it}u^m unit^um in v^{er}o d^uo q^uo negat^{iv}ae
sunt s^{ed} r^{ati}oⁿes duas t^um esse petiti^o aut^{em} negat^{iv}ae
q^uo r^{ati}oⁿes d^uo.

Conclusio Secunda.

Tres sunt op^{er}ationes r^{ati}oⁿes principales et quasi dispa^{ra}
r^{ati}oⁿes aut^{em} Vegetativae.

Hae certe r^{ati}oⁿes ex p^{re}cedenti p^{ro} sig^{no} intelligunt^{ur}

N^ota

Notandum quod Vincetia esse in triplici diffra quod dicitur fructus
 quod non potest fieri nisi per generationem et contra naturam
 feminis uti videtur. Docemus in his: de genere. et
 alia Vincetia sunt autem effera. Alia sunt quae
 fiunt ex putrefactione terrae, ut fructus quod dicitur
 musca et alia autem sunt perfecta quae nunquam fiunt
 nisi per generationem. Et sunt alia autem quae ab ipso
 fructu per generationem, aliquid vero per putrefactionem,
 aut raris ut g. et resera. Hoc est suppressio per
 dil. ma. Causa de hac vegetabilia sunt se. non ad
 tendendum ad ea quae ipsi ab ipso quae accidunt ex par-
 te in ipsa fructu adveniunt. Et operit ita
 Causa tres esse quibus accidunt vegetabilia per generationem
 nutritionem et augmentum, et per se ex Causa precedea.
 hi. Per se. Ad corpus minus quod est omni veget.
 haberi tres requiritur quibus et sustinetur. Genera sunt
 plures et distinctas. quibus per se. nam in pri-
 mis ad corpus minus requiritur quod accidunt esse scripto
 legitur, et ad hoc primum generis. ut ita sunt vegetabilia
 generis in esse. Et requiritur quod corpus minus generis
 in esse multum dicitur et tunc primum nutritio quae
 aliam est quae in calore nati generis restauratur.
 Et sic habentur etiam generis.

zō regunt ad corpus in uero q' ad delicta partem p'du,
cal ut sic fil' p'at' filii conatus obicent. et ad huc
penit' angustā. Hicq' alio uident' nō ad corpus
ni uero uita negotabimur. zō tū erunt ista trēs.
Quia si alio q'dam regunt certe illa trēs tribus
substantiabus, ita ut non sit uero plures p'at' p'
g'itibus q' f' uero se suis d'paratū.

Circa hanc litem Gueres quoniam ex his ip'
atq' fil' p'mia p'at' et conat' uero nō negotabimur
hinc - R. p' p'at' sequuntur

Conclusio Tertia.

Inter has trēs p'at' p'mia p'at' et magis conat'
hinc nō negotabimur. Generat'.

P'or tūc. Illud et nātig' alium rei p'fecta q' ei
ut p'fecta et generat' p'at' ut q' ip' generat' ut ab
nō p'fecto ad p'fectū transeat, sed generat' generat'
nō uero ut p'fecta et, nutritio nō et angustā et
et nō p'fecta. zō magis conatus sūt nō negotabimur
generat', q' nō nutritio uel angustā. m. p'or. zō
nihil alium rei magis conat' q' nō p'mia
illa p'fecta q' nō p' hō. zō. m. et g'it' generat'

n.

n. non generat autem in effectis, hoc est, q. nondum
 generantur ad debitum statum vel ad debitam
 partem, unde prius generare non potest, quia in tra
 lineam ante vel inuentis mater et adhuc magis
 facta. Confirmitur hanc ratio. Quia alieni ma
 gis mate in q. magis inclinatur et appropinquat, sed sua
 vegetatima magis inclinatur ad generandum sibi
 simile quam ad alias partes. ergo generatio est illi
 alii conuatiore. M. p. Quia nate p. h. a. l. u. p. t. o.
 appropinquat in uolente, q. nihil est aliud quam id in q.
 aliqua res non inclinatur sed q. p. h. i. e. a. m. p. u. g. i. l.
 ergo illud est magis conuatiore alium rei in q. magis
 inclinatur. m. n. e. s. p. t. r. q. libet res nate appropinquat
 assimilare DEO quo ad immortalitatem et eter
 nitatem vel generantia in suo spe, cum uero
 huc non quid hinc creatare utro mater et nate
 nisi q. generant sibi similibus, nam in nichil hinc
 diu p. s. i. s. t. e. r. e. n. o. n. p. o. t. e. s. t. ergo et nate inclinatur
 ad generant q. quia appropinquat aliis modis q.
 p. r. i. m. o. p. t. e. appropinquat namque q. generant sui ipsi
 saltem sibi generant.

Etiam

Conclusio Quarta.

Definitio Animae
Vegetativae.

Animae Vegetativae potest in hunc modum defini.
Animae Vegetativae est primum principium
generandi alium in eum sibi simile sicut
spiritum.

Hanc sententiam D. Th. et Scotus. Et patet ex D. Th.

Generatio sibi simili sicut spiritum et hinc anima vegetativa
hinc. go in summa et ad illa definitio. spiritus patet.
qa in istis naturis instruitur ad per se suos fines definit.
aut. anima vero patet. nam patet in eis generantibus sibi
simile hunc quod amodo et fiat appetitum, nec aliter
sed restat quod patet appetitum vel optare imo in odium
ne ad generandum habentur calores generat; ita enim hinc
nutrit et augmentat, ut ad effectum statim perveniat
et patet generare sibi simile. go generatio aliter et hinc
anima vegetativa. Confirmatur hanc rationem. Generatio
est actus perfectus utique alius actus omnes anima vegetativa.
hinc. go recte definitur per illam. patet et spiritus. qa
definitio spiritus et denominatio definitur a potentia vel
perfectio. go si generatio est perfectio recte ab illa
definitur

definitur

definitio estis aera vegetabilis. aera pth. 20
 Nam generat hinc pfectum terminum nuncpe spe
 pultite scripto, pntitio nunc et angustae huc nunc
 hinc. ge. aera pfectis. pth. y. pntia. ga. pfectis aera,
 aera definitio cu pfectioe terminum. pth. idem
 20. pntis pntis pfectis aera pntis aera ad
 illum. pntis aera pntis aera pntis aera aera
 aera. ge. aera et pfectis illis.

In amnis tu aera vegetabilis nunc nunc pntis
 pntis definitio. Anima Vegetabilis pntis,
 nunc pntis pntis nutritio augmentandi scripto
 et generandi fili simile pntis pntis.
 pntis pntis bonu pntis pntis. ga. aera in ordine ad illas
 pntis pntis aera pntis nunc respicit. pntis pntis
 pntis aera pntis aera vegetabilis nunc pntis
 pntis pntis pntis definitio. ge.

Quia pntis pntis pntis aera vegetabilis
 pntis pntis. ge. aera pntis pntis aera. nam
 aera vegetabilis aera vegetabilis digestio aera
 pntis aera vegetabilis pntis pntis. Dend
 hinc pntis pntis pntis aera pntis pntis
 pntis

plures actus quia 3. quod enim plures potestates sunt
quia distincti potestates sunt ex distinctis actibus et
actibus. nam si unus vita vegetativa habet
actum de coherere ad tractum quoque vegetativum, Dige-
stivum, sed hi sunt distincti actus, quia.

Pro. H. autem ad plures dices quod illa tria non constituant
tres potestates, sed ad unam potestatem referuntur. per unum
intelligitur potentiam, actus vel effectus quod in duplici
gratu. Quam in se habet inter se dispensatam, ita ut
una non dicatur subordinata ad aliam. Aliter non
sunt gratia quam una subordinata alteri et quo,
dandum de se servit illi. Gratia quoque prima gratia
sunt distinctae potestates, non tamen actus et effectus
cuius experiri habemus in uno in actu. quod est in actu
intellectione varias quaedam habet gratias, nam
simpliciter quod unum simpliciter intelligibilem illa quod in se
ipso recipit. deinde videtur esse quod formitate per
intelligibilem in ordine ad se et tunc inter actus non potest
distinctas potestates ideo quia non subordinatur alteri.

Solum dandum est in proposito. Nam cum illa gratia
in actu relata ordinantur ad has tres et sic non

substant

substantia distinctus generatus.

Primum est. generata generant et recipiunt in actibus.
ergo non est conatus in neutro; et ille proprius. cum potest
in igne et quamvis non sit in nervo generant tunc
sibi similitudinem ignem.

Primum transcendit autem et generat quasi latissime
simulata generant et recipiunt in actibus, tunc generata
sunt ab intrinseco materia conatus in neutro. Unde
et solum definitur et sit proprius animalis a hiis ventis
et primum qui in natura in similitudine: materia specificata
et de huius generata hinc loquimur.

Dubium Secundum.

An tres potentiae Animae Vegetatiuae distinguantur essentialiter et realiter inter se.

Et utrum in diversis viventibus sint diversae species?

¶ ¶ ¶ Con:

Conclusio Prima.

Tres potestates a se negotatim scilicet nutritiva, augmentativa, generativa distinguuntur oppositer et realiter inter se; et non tamen ratione. s.

Ita t. th. j. p. q. 78. a. 2. Et potestates tanto proximius sunt de potestate generativa quod sunt distinctae realiter ab aliis. In aliis potestates. potestates generativa habet distinctam realitatem suam. ergo distinguuntur realiter a potestates nutritiva. nutritiva distincta non. aut dicitur vel potestates nutritiva colligitur ex distincta choris suam. aut potestates nutritiva et augmentativa et distincta per totum corpus. potestates generativa in certa quodam parte corporis respicitur ergo habet distinctam suam ab aliis potestates. nutritiva et augmentativa. aut nutritiva non. fit in toto corpore et in universa anima. quod potestates nutritiva dicitur augmentativa vel rursus generativa et in lit. de generis. ergo potestates nutritiva et augmentativa et distincta. per totum corpus. non vero potestates generativa. alias et per eas partes corporis quod sunt generis et tamen ipsa. Et idem de potestates generativa habet utrum et aliam realiter et oppositer distinguuntur ab aliis et aliis omnibus potestates. ergo

distincta.

pot fundari uariis potibus et habitibus et plane ex
 isto non inferantur non potest participare sua de
 distinctione quae cum habuit ex distinctione actuum
 et dicitur. In non autem potest. in primis potest generis
 ratione habet generationem realiter distinguit ab aug-
 mentatione et nutritione, item nutritione distinguit
 realiter ab augmenta cum scilicet de nutritione sine
 augmenta. 2o distinguit istas tres partes inter
 se realiter. Quod uero haec partes habent distinc-
 ta sunt et iam probatur e. g. Confirmatur haec
 ratio. Istae tres partes sunt generis et diuersos fines in
 quos ordinantur. 2o distinguntur realiter. cum potest
 generis. 3a distinctio potest de sumis ex diuersis habitibus
 finis generis et ad quae se ordinantur. 1.

Conclusio Secunda.

Potestas aerea vegetabilis uel repens in diuersis
 specie animantibus sunt in eisdem specie.
 Et idem dicitur de potestate aerea sensibilibus de
 quibus latius infra.

Explicat Cato. Dicitur in illa quae habet in genere potestatem
 nutritiam repens in herba et luto et et in plantis

in

In petra nutritiva q̄c in hōie non distinguitur sp̄e
 à petra nutritiva q̄c in equo vocat hō et equo
 differant sp̄e. sicut et docet cetero p̄tia q̄ p̄tia
 nutritiva hōis non distinguitur sp̄e à petra nutritiva
 equi. his positis. Otr tucto. Hoc petra in
 quacumq̄ sp̄e repiant hnt idem otm fructu
 q̄ sunt eidem sp̄e. q̄q̄na p̄t. p̄t. aut. otm
 petra nutritiva te fulsta partialis fructu talis
 sū fulstam partialem respicit tam in hōie q̄na
 in equo. q̄o uliq̄. hōit idem otm fructu. Cūq̄
 hōie rād. Distinctio graupria petra non sūmū
 ex distinctioe sp̄e q̄q̄ nichilens sū otm. q̄o
 hōit p̄tia sū distinctioe dūmādo tū maneat idem
 otm fructu, et petra manebunt eiq̄ sp̄e.
 Otr cū q̄o. Petra istas hnt idem otm nempe
 alimentu. q̄o non distinguitur distinctioe petras
 reatū, sū ad sūmū sū nōtū illas distinctioe
 fructu. q̄q̄na p̄t. ex dūctis. q̄o distinctioe petra
 defūmū ex distinctioe actū et otm. aut. p̄t.
 nam q̄na, nutritio et cūctū tū nōtū sū
 alimentu. q̄o. Cūq̄ otm q̄o. Actū petra

nutritiva.

nubilitate et generalitate et idem realiter qd est
eadem petra realiter. petra autem nubilitate et transmutatio
fuit. In ymas et talis mutatio qd est idem
actus. Causa et effectus. Angustus scilicet differt in hoc
a nubilitate qd nubilitate ducit generalitatem
angustus a. ducit enim. partem scilicet quia erat
deperditus et naturam calorem. Sed hoc non differt ab
fidei dicitur scilicet qd qd est in genus magis vel
minus et de ista accidentibus. qd.

Q. Angustus dicitur autem habet idem scilicet mate bonum
scilicet autem. fuit et autem. Et idem habet a mate
scilicet non recte colligitur idem habet. Q. de.
Etiam non habet idem scilicet mate, nam petra qd
nubilitate habet et scilicet bonum scilicet, non nescit
petra nubilitate autem argumentatione. Sed tunc
Causa. Q. N. autem ad qd. dicitur Veni qd et m.
In hoc scilicet transmutatio scilicet et generalitatem, ad
nunc generatio nunc tunc mate mutatio scilicet.
ideo generatio quia nunc nunc qd autem respondente
ipsum petra generalitatem vocat generatio fuit petra.
Nubilitate nunc scilicet tunc argumentatione per similitudinem
istum

ritum actum. ad eum cas. R. T. omni nra
futum auctas non spe salutem parvialum sine
illa sit m. sine m. q. d. deruta tu in linea saluta
sed terminis auctas fuitis ce m. q. d. as, connotans
tu hinc abijet mente salutem parvialum,

Arices. In hoc casu sunt fili in vireum
subordinati. Jo non q. d. hinc distictas reatu
p. q. d. q. d. q. d. ex dicitis. v. d. n. si q. d. hinc
ad tractu ali non q. d. hinc distictas reatu
q. d. hinc nutritiva q. d. sunt aly fili in vireum
subordinati. Jo ante vero p. d. nam nutritiva
deserunt auctas, nutritiva vero d. auctas deser,
autum q. d. hinc. /

R. Dist: ante sunt fili in vireum subordinati
in ordine ad ritum actum th. ante. sunt fili in vireum
vireum sub ordinati ita ut finem habeant dicitur
ita sunt hinc: ante. d. hinc. d. q. d. hinc.

In vireum. ante nutritiva q. d. hinc in calore
nata vel in hinc mente primam qualitatem.

R. In vireum hinc q. d. hinc, sed spe p. d. hinc
ritalem

vitalium excellentiam. p[ro]p[ter] nutritio[n]e[m] & actio[n]e[m]
 vitalis. q[uo]d p[ro]cedit a p[ri]ncipio vitali, sed calor n[on]
 est p[ri]ncipium vitalis neq[ue] illud longitudo prima,
 in qualibet. q[uo]d p[ro]p[ter] in p[ri]ncipio caloris q[ui]
 est in mixtis & agit sp[irit]us q[ui] in elementis.
 sed ille q[ui] est in elementis non est vitalis. q[uo]d
 agit q[ui] est in animalis.

Alio modo q[uo]d extra vitam. Proprietas
 distincta p[ro]p[ter] p[ri]ncipio a q[uo]d fluitat p[ro]p[ter]
 hanc p[ro]p[ter] p[ri]ncipio q[ui] sunt in mixtis
 sp[irit]us animalis distincti sp[irit]us q[uo]d est visus inter se
 habent distincti p[ro]p[ter] hanc.

Sed cum dicitur quod p[ro]p[ter] hanc sunt distincti,
 res q[uo]d fluitat a p[ri]ncipio animalis p[ro]p[ter] hanc.
 Quam visus a p[ri]ncipio estis vel generatio p[ro]p[ter] hanc,
 cuius q[uo]d p[ro]p[ter] hanc non p[ro]p[ter] hanc in mixtis
 sp[irit]us q[ui] est distincti sp[irit]us, sed a se de p[ro]p[ter] hanc
 est q[uo]d. unde cum p[ro]p[ter] hanc animalis p[ro]p[ter] hanc
 p[ri]ncipio estis bene p[ro]p[ter] hanc sp[irit]us hanc p[ro]p[ter] hanc
 in distincti sp[irit]us animalis. P. 20. Illud
 p[ro]p[ter] hanc

p[ro]p[ter] hanc
 sp[irit]us
 in mixtis
 in mixtis
 in mixtis

p[ro]p[ri]etas p[ro]p[ri]e r[ati]o[n]is p[ro]p[ri]etari. p[ro]p[ri]e n[on] s[un]t p[ro]p[ri]etas vel
 sic. r[ati]o n[on] s[un]t p[ro]p[ri]etas om[n]is fluen[tis] a b[er]o[n]is s[un]t
 p[ro]p[ri]etas. si p[ro]p[ri]e m[od]o p[ro]p[ri]etari tunc p[ro]p[ri]e s[un]t
 p[ro]p[ri]etas sicut p[ro]p[ri]etas n[on] s[un]t h[er]e[n]t[ia] et s[un]t p[ro]p[ri]etari
 n[on] s[un]t p[ro]p[ri]etas et s[un]t p[ro]p[ri]etas, n[on] a. si p[ro]p[ri]etari
 n[on] s[un]t p[ro]p[ri]etas om[n]is fluen[tis] a b[er]o[n]is p[ro]p[ri]etas
 sic. 5. Julij in quo die disputata sunt thes[is]e p[ro]p[ri]etari.

ANIMA
 DE

ANIMA SENSITIVA
 ET DE SENSIBUS IN
 COMMUNI

QVAEST.